

Krabbameinsverkir

Tíðni verkja hjá krabbameinssjúkum

Sjúklingar með langt genginn sjúkdóm 66

Sjúklingar í krabbameinsmeðferð 55

Í kjölfar læknanði meðferðar 39

Blandaðir hópar á öllum stigum 51

Fjöldi sjúklinga með meðal- mikla verki 38

Fjöldi sjúklinga í líknarþjónustu LSH sl 3 sól 70

Rannsókn á 150 krbsj á ópíóíðum

Sjúklingar með verki 90

Rannsókn á 23 deildum á LSH 2011

Tíðni á krabbameins- og líknardeildum 91

verki ≥ 7 síðasta sólarhring 34

Áhrif verkja

Krabbameinsverkir

Bráðir verkir

Procedural pain Tengt rannsóknnum og meðferð

Fylgikvillar Sýkingar og blóttappar

Langvinnir verkir

Framgangur sjúkdóms Meinvörp, æxli þrýstur á vefi, lokun á líffærum t.d. görm, þvagleiðarar

Krabbameinsmeðferð Skurðaðgerð, lyfjameðferð, geislar

Aðrir langvinnir verkir

Taugaverkir v/krb.meins, í kjölfar aðgerðar, lyfjameðferðar, geisla

Verkur

Vefjaverkur Bein, mjúkvæfir, líffæri

Taugaverkur Þrýstingur á taugar, innvöxtur í taugar

Gegnumbrotsverkir (breakthrough pain)

Skilgreining

Skammvinn versnun á verkjum sem kemur fram fyrirvaralaust eða í tengslum við ákveðið áreiti (trigger) hjá sjúklingum sem eru á stöðugri verkjameðferð fyrir

Stutt verkjaköst sem koma við og við

Heildarsjúklinga hópur: 59

Göngudeildir: 40

Líknarmeðferð 81

þeir sem fá oftár gegnumbrotsverki eru gjarnan með aukna verki í grunninn

Undanfari gegnumbrotsverkja hjá krbsj

Hreyfing 20

Verkjalyf fjara út (end of dose failure) 13

Tilvik sem ekki er hægt að spá fyrir 78

Verkjamat

Verkjamat (cont)

Andlegir og trúarlegir þættir

Ahyggjur sjúklings

þættir sem hafa áhrif á verkjapol

Þættir sem hafa áhrif á verkjapol

Minnka verkjapol Vanlíðan, svefnleysi, þreyta, kvíði, ótti, reiði, leiði, félagsleg einangrun og einmannaleiki

Auka verkjapol Góð einkenameðferð, góður svefn, hvíld, sjúkrahjálfun, slökun, stuðningur, skilningur, afþreying, félagskapur, andleg vellíðan, skilningur og hlustun

Tegundir verkjamata

Stutt verkjaskrá (Brief Pain Inventory, BPI)

Mælitæki sem metur fjölpætt áhrif verkja

ESAS

Metur verki og önnur algeng einkenni

Líkamsmat Hreyfigeta, bólga/bjúgur, roði/fölvi

Rannsóknir Rannsóknir og myndgreining eftir því sem við á

Grundvallaratriði í verkjameðferð II

Fræðsla um verkjameðferð

Hvatning að taka þátt

Ath hindrandi viðhorf

Virkja aðstandendur

Verkjadagbók

Útskriftarfræðsla

Fræða sjúkling um verki og verkjameðferð. Hvetja til að taka þátt í eigin meðferð. Ath hindrandi viðhorf. Hafa aðstandendur með ef mögulegt. Verkjadagbók. Ath sérstaklega fræðslu fyrir útskrift!

Leiðbeingar WHO um meðferð við krabbameinsverkjum

Fjölpætt áhrif ómeðhöndlaðra verkja
lífeðlisfræðileg áhrif
sálfélagsleg áhrif
skert virkni
lífsgæði
andleg/tilvistarleg áhrif
fjárhagsleg áhrif
Markmið verkjameðferðar hjá krabbameinssjúklingum
Fyrirbygging
Ákvarða markmið sjúklings og fjölskyldu
Minnka verki
Fyrirbyggja/meðhöndla aukaverkanir verkjameðferðar
Stuðla að öryggi og virkni sjúklings
Bæta lífsgæði
<i>*Meðferðarúrræði</i>
Verkjalýf
Stoðlyf
Skurðaðgerð (t.d. til að losa um stíflur)
Lyfjameðferð (til að minnka æxli o.fl.)
Geisla-meðferð (til að minnka æxli)
Sjúkraþjálfun og endurhæfing Auka færni, TENS, nálastungur o.fl.
Aðrar aðferðir en lyf Slökun, tónlist o.fl.
Sálfélagslegur stuðningur
Grunnpættir í meðferð krabbameinsverkja
By the mouth
By the ladder
By the clock
For the individual with attention to detail
Grundvallaratriði í verkjameðferð I
Metið árangur verkjameðferðar reglulega Viðurkenndir kvarðar, amk daglega á legudeildum, sjúklingur meta sjálfur

Verkjamat
Byrjun <i>Hvenær og við hvaða aðstæður?</i>
Staðsetning og dreifing
Lengd <i>Hversu lengi hafa þeir verið</i>
Eiginleikar <i>Hvernig lýsir verkurinn sér</i>
Styrkur
Versnar-batnar <i>Hvaða þættir gera verkinn betri eða verri</i>
Lyf <i>Skammtar og hvernig sjúkl tekur lyfið</i>
Verkjamat Considerations
Fyrri meðferð og árangur af henni
Áhrif verkja á einstaklingin, virkni og lífsgæði – Ath einkenni um alvarleg sálræn einkenni s.s. þunglyndi

Grundvallaratriði í verkjameðferð II (cont)

Miða meðferð við styrk verkja Hér er ekki átt við um skammtastærð

Auka skammta við styrk verkja

Nota eina tegund lyfs í sama flokki

Gefa lyf reglulega Ekki para PN

Gefa PN við gegnumbrotsverkjum

Styðjist við leiðbeiningar WHO um meðferð við krabbameinsverkjum (verkjastigi). Miðð meðferð við styrk verkja; Ath að hér er ekki átt við skammtastærð lyfja. Aukið skammta í samræmi við styrk verkja. Notið alla jafna einungis eina tegund lyfs í sama flokki. Gefið lyfin reglulega, ekki bara eftir þörfum. Gefið lyf eftir þörfum við gegnumbrotsverkjum

Verkjastig WHO

1. þrep (verkir 1-2)

Parasetamól og/eða NSAID

+/- stoðlyf

2. þrep (verkir 3-6)

Parasetamól og/eða NSAID

+ veikir ópíóíðar

+/- stoðlyf

3. þrep (verkir 7-10)

Parasetamól og/eða NSAID

+ sterkir ópíóíðar

+/- stoðlyf

Væg og bólgueyðandi verkjalyf

Notkun Notuð við meinvörpum í beinum.

Mismunandi tegundir Ekkert NSAID lyf er öðru fremra sem verkja- eða bólgueyðandi lyf

Kostir Minnka þörf fyrir ópíóíða ef þau eru gefin samhliða

Áhættu- hópar Blóðflögufæð + skert nýrnastarfsemi

Varúð Parasetamól; ofskömmun

Ef ákveðið lyf dugar ekki, prófið þá annað

Ópíóðar

Notkun í krabbameinsmeðferð Mikilvæg lyf í meðhöndlun krabbameinsverkja. Einstaklingshæfð meðferð

Kostir Auðvelt að títra og til í mörgum lyfjaformum

Nursing considerations Þekkja verkunartíma + meðhöndla aukaverkanir

Gjafaleiðir ópíóíða

Um munn ef hægt er Langverkandi töflur ef sjúklingur er vel verkjastilltur

Undir húð með lyfjadælu Sjúklingur getur ekki PO

Verkja-plástur Fyrir þá sem geta ekki PO og eru vel verkjastilltir. Ekki upphafslyf eða við bráðaverkjum

Fentanýl plástur

Ábendingar 1. Getur ekki kyngt. 2. illvíg hægðatregða.

Sjúklinga- hópur Vanir ópíóíðum og yfirleitt ekki fyrsta lyf

Verkunartími ópíóíða

Gjafaleið	Verkar eftir	Hámarksverkun	Varir í
PO	30-60 mín	60-90 mín	3-6 klst
SC	10-20 mín	30-60 mín	3-4 klst
IV	5-10 mín	15-30 mín	1-2 klst
Langverkandi	30-60 mín	90-180 mín	8-12 klst

Öndunarslæving af völdum ópíóíða

Algengi Sjaldgæft

Áhættuhópar

1. Sjúklingar óvanir ópíóðum

2. Aldraðir

3. Lungnasjúklingar og kæfisvefn

4. Fólk á slævandi lyfjum

Orsakir öndunarslævingar hjá sjúklingum með langvinna krabbameinsverki

1. Of hrð hækkun ópíóða

2. Skert nýrnastarfsemi og lyfin hlaðast upp

3. Óvissa um jafngildisskammta

4. Of stór skammtur af ópíóíðum

Eftirlit með sjúklingum sem fá ópíóíða

Meta meðvitundarástand (POSS kvarði)

0 = vakandi/skýr

1 = syfjaður/auðvelt að vekja

2 = sljór/auðvelt að vekja Ath öndun, súrefnismettun, klínískt ástand

3 = erfitt að vekja Grípið strax til aðgerða!

S = sofandi Eftirlit með öndun, súrefnismettun og klínisku ástandi

Meta öndunartíðni og dýpt mælingar á súrefnismettun einar og sér nægja EKKI

Öndunarslæving - meðferð

Einkenni:

Skert meðvitund

Öndun <8/mín

Meðferð

Blanda 0.4 mg (ein lykja) af naloxóni með 9 ml af saltvatni í sprautu

Gefa hægt í æð 1-2 ml á 30-60 mínútu fresti þar til einkenni batna.

Endurtakið Naloxon með stuttan helmingartíma eftir þörfum

By doramarin

cheatography.com/doramarin/

Not published yet.

Last updated 18th September, 2022.

Page 2 of 5.

Sponsored by CrosswordCheats.com

Learn to solve cryptic crosswords!

<http://crosswordcheats.com>

Öndunarslæving af völdum ópíóða (cont)

Sjúklingar líkamlega háðir ópleði,	ópleði,
ópíóðum fá fráhrarfseinkenni við of stóra tachycardia,	uppköst,
skammta	sviti og miklir verkir

Stoðlyf

Bisfosfónöt	Beinmeinvörp
Þríhri- nglaga þunglyndislyf	Aamitryptilín/ flogalyf (gabapentin, karbamazepín) við taugaverkjum
Sterar	Erfiðir taugaverkir
Kannabis	Notkun; Ógleði, uppköst, listarleysi. Lyf sem innihalda kannabónóða.

Önnur verkjameðferð

Skurðaðgerð	t.d. til að losa um stíflur
Lyfjameðferð	til að minnka æxli og deyfa
Geislameðferð	til að minnka æxli
Sjúkraþjálfun og endurhæfing	Auka færni, TENS, nálastungur o.fl.
Aðrar aðferðir en lyf	Slökun, tónlist o.fl.
Sálfélagslegur stuðningur	

Gefa lyf eftir þörfum - PN

Alltaf notuð stuttverkandi lyf

Gjafaleið	IV, SC, PO, buccal, intranasal
Skammtastærð	1/6 af sólarhringsskammti.

Hærra ef stórir skammtar af ópíóðum í grunnin

Skammtahækkun

Hækka grunnskammt PN skammta ef-->	PN-skammtar eru ≥3 á dag
Grunnskammtur lyfja ukinn->	Hækka pn skammt

Gefa lyf eftir þörfum - PN (cont)

Nota prósentuhlutfall (ekki mg) og hækkið í samræmi við styrk verkja:

NRS 2 - 3	Hækka um 10%
NRS 4 - 5	Hækka um 30%
NRS 6 - 8	Hækka um 50%
NRS 9 - 10	Hækka um 100%

Dæmi:

Sjúklingur er á t. Contalgin 60mg x 2 (120mg/sólarhring)
Ef verkir eru 4-5: Hækka um 30% = 156mg/sólarhring (80mg x 2) Ef verkir eru 6-8: Hækka um 50% = 180mg/sólarhring (90mg x 2)

Jafngildisskammtar

Hvenær á að reikna jafngildiskammt í ópíóalyfjagjöf?

Alltaf ef skipta þarf um ópíóða hjá sjúkling

Út frá hvaða gildum er jafngildiskammtar alltaf reiknaðir?

Út frá sólarhringsskammti

Af hverju þarf oft að minnka skammt nýs ópíóðs um 30-50%?

Því krossþol milli ópíóða er mismunandi

Jafngildisskammtar

Hvenær á að reikna jafngildiskammt í ópíóalyfjagjöf?

Alltaf ef skipta þarf um ópíóða hjá sjúkling

Út frá hvaða gildum er jafngildiskammtar alltaf reiknaðir?

Út frá sólarhringsskammti

Af hverju þarf oft að minnka skammt nýs ópíóðs um 30-50%?

Því krossþol milli ópíóða er mismunandi

Meðhöndlun aukaverkana

Meðhöndlun aukaverkana (cont)

Magabólgur/magasár

NSAID lyf. Gefa prótónpumpuþemla fyrirbyggjandi f. áhættuhópa

Hægðatregða

Ópíóðar. ALLIR á hægðalyfjum fyrirbyggjandi frá 1. degi. Lyf sem örva þarmahreyfingar + mýkjandi lyf

Munnþurrkur

Góð munnhriða

Ógleði/uppköst

Ógleðilyf eftir þörfum. Regluleg gjöf ef ógleði/uppköst eru viðvarandi

Sjaldgæfari aukaverkanir

Höfgi/syfja

Minnka skammta ef viðvarandi vandamál

Kláði

Ofnæmislyf ef þörf krefur eða kláðastillandi krem

Rugl/kippir/ofurnæmi

Minnka skammta

Skipta um ópíóða

Algengi	Flestar minnka/hverfa með tímanum
Samþætt (multi-modal) meðferð	Fleiri en 1 tegund lyfs og aðrar aðferðir en lyf
Stundum eru aukaverkanir minni af einu lyfi en öðru milli einstaklinga = þá getur þurft að skipta um lyf	

Algengar aukaverkanir

By **doramarin**
cheatography.com/doramarin/

Not published yet.
Last updated 18th September, 2022.
Page 3 of 5.

Sponsored by **CrosswordCheats.com**
Learn to solve cryptic crosswords!
<http://crosswordcheats.com>